

різноманітність на рівні суспільства, групи й окремої особистості; розвиток культури міжнаціонального спілкування з представниками інших культур, національних меншин; формування умінь представляти себе і власну культуру в умовах полікультурного діалогу.

Таким чином, одним із важливих завдань сучасної системи освіти є підготовка майбутніх учителів до ефективної крос-культурної взаємодії в полікультурному середовищі, що пов'язано з усвідомленням культурного різноманіття, толерантним ставленням до цього різноманіття і здатністю до поведінки відповідно до конкретних умов. В умовах полікультурного середовища важливими постають нові вимогами до особистості педагога, як от: розвиток культури міжнаціонального спілкування, міжетнічна толерантність, обізнаність в особливостях культурно-освітніх традицій тих етносів, які проживають у відповідному регіоні та навчаються у даному закладі освіти тощо. Беручи до уваги викладене вище, не можна заперечувати значення крос-культурної компетентності майбутніх учителів початкової школи як інструменту ефективної взаємодії в контексті європейських стандартів освіти.

Список використаних джерел

1. Березюк О. Формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців у сучасному освітньому просторі / О. Березюк. // Формування загальнокультурної компетенції майбутніх фахівців: збірник наукових праць / за ред. О. С. Березюк, О. М. Власенко. – Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. – С. 10-20.
2. Величко Н. Полікультурна компетентність як складова професійної компетентності педагога / Н. М. Величко. // Вісник Житомирського державного університету – Вип. 54 – Педагогічні науки. – 2010. – С. 61-65.
3. Семікін М. Крос-культурна грамотність сучасного педагога: методологічний аспект / М. Семікін // Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка. – 2013. – № 2 (11). – С. 84-91.
4. Щетініна Л. В. Сутність крос-культурної компетентності: від теорії до практики /Л. В. Щетініна, С. Г. Рудакова // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2017. – № 4. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5537>

УДК [378.011.3-057.4:02]:81'271.16(043.2)

Моргун А. В.,
канд. філол. н., доцент
кафедри філологічних дисциплін
та соціальних комунікацій
Мукачівського державного університету
Попович Н. Ф.,
канд. філол. н., доцент

кафедри філологічних дисциплін
та соціальних комунікацій
Мукачівського державного університету

ПРАВИЛЬНІСТЬ ЯК ГОЛОВНА ЯКІСТЬ КУЛЬТУРИ МОВЛЕННЯ ФАХІВЦІВ З ІНФОРМАЦІЙНОЇ, БІБЛІОТЕЧНОЇ ТА АРХІВНОЇ СПРАВИ

Правильність – одна з визначальних якостей культури мовлення фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи. Вільне, невимушене оперування словом; уникнення архаїзмів, слів-паразитів, зайвих іншомовних слів; фонетична виразність, інтонаційна розмаїтість, чітка дикція, розмірений темп мовлення, правильне використання логічних наголосів і психологічних пауз; взаємовідповідність між змістом і тоном, між словами, жестами та мімікою; правильна вимова – необхідні елементи мовленнєвої культури. Тому визначення правильності мовлення як її головної комунікативної якості можна вважати однією з актуальних проблем сьогодення.

Правильність мовлення – це його відповідність діючим нормам. Володінню мовленням як засобом професійної діяльності потрібно вчитися. Від рівня правильності культури мовлення фахівця з інформаційної, бібліотечної та архівної справи значною мірою залежить ефективність комунікації в соціумі. Чим досконаліше мовлення працівників інформаційних відділів, бібліотекарів, архівістів, тим краще вони виражають думки, формулюють повідомлення. А це відповідно впливає на сприймання їхніх висловлювань іншими.

Слову, мовленню у процесі пізнання надавали великого значення Я. А. Коменський, В. О. Сухомлинський, Л. І. Айдарова, Л. О. Варзацька, М. С. Вашуленко, В. Г. Паламар, С. І. Дорошенко, В. Г. Пасинок, О. А. Сербенська, М. І. Пентилюк, І. І. Маруніч, І. В. Гайдаєнко та ін. Дослідженню мовлення присвячено ряд публікацій [1; 2; 3; 4; 5].

Правильність професійного мовлення – це дотримання закріплених у літературній мові норм. «Під літературною нормою розуміються прийняті в суспільно-мовленнєвій практиці освічених людей правила вимови звуків, наголошення слів, словотворення і слововживання, будови синтаксичних конструкцій» [1, с. 47].

Мовлення фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи є важливішим джерелом достовірної інформації. Тому основними вимогами до їхнього мовлення є логічність викладу, правильність з точки зору фонетики й граматики, а також мовна культура.

Еталоном правильності культури мовлення слугують норми, правила вимови, наголошування, словозміни, слововживання, орфографічні правила у писемному мовленні тощо. Завдяки цьому реалізується інформаційно-інформативна функція мовлення, здійснюється відповідний вплив на адресата. Формуванню правильності сприяють тренінги, робота зі словниками, спеціальною лінгвістичною літературою, написання текстів, слухання й аналіз правильного мовлення.

Культури мовлення не існує без володіння нормами наголошення. Слід звертати увагу на правильне наголошування іменників, як-от: *довідник, вимóва, віпадо́к, дефі́с, однинá, множинá, озна́ка, предме́т, зага́дка, при́казка* тощо. Також необхідно правильно наголошувати такі прислівники: *попéреду, врівні, впо́вні, зóвсім, рішу́че, далебі́, впо́перек*.

Майбутнім фахівцям з інформаційної, бібліотечної та архівної справи слід перевірити себе в правильності вимови таких слів, як *джерелó, планéр, гляда́ч, гурто́житок, площина́, речовина́, завда́ння, навча́ння, пізна́ння, чита́ння, уподо́бання*.

Як відомо, нормативне наголошення ряду слів можна запам'ятати окремими блоками структурно близьких слів. Однотипним наголосом характеризуються складні слова, зокрема: *право́пис, часо́пис, руко́пис, машино́пис, живо́пис; міліме́тр, сантимéтр, кіломе́тр* тощо.

Необхідно правильно наголошувати також слова, які запозичені з французької мови, наприклад: *катало́г, моноло́г, діало́г*.

В українській мові є слова з подвійним наголосом. Такі слова можна вимовляти по-різному, оскільки використання різних наголосів не змінює їхнє лексичне значення, наприклад: *заголо́вок і заго́ловок, розпо́відач і розпо́йдач, про́стий і прості́й, за́вжди і завжди́, простóро і про́сторо* та ін.

За дотриманням чи недотриманням узвичаєних норм усне мовлення визначається як правильне або неправильне.

Кожен фахівець з інформаційної, бібліотечної та архівної справи повинен володіти відчуттям мови, постійно стежити за змінами, які відбуваються в нормах вимови, наголошування, слововживання тощо. Треба вміти самому уважно читати наукову, технічну, публіцистичну, художню літературу. Необхідно постійно поглиблювати й оновлювати власні знання, вдосконалювати мовлення, підвищувати його культуру. Як правило, гарне мовлення свідчить про високий рівень культури мовця і тому робить спілкування між людьми більш ефективним.

Працівникам інформаційних відділів, бібліотек, архівів важливо виробити в себе звичку звертатися до словників, якщо виникає будь-який сумнів щодо правильності вживання слова, розвивати увагу до незнайомих слів, потребу запам'ятати, з'ясувати їх значення, ввести у своє мовлення.

Отже, засвоєння норм літературної мови – тривалий процес, вивчення й застосування функціональних можливостей мови триває впродовж усього свідомого життя. Адже рівень культури професійного мовлення можна підвищити за умови неперервного навчання. Без володіння літературними нормами не існує культури мовлення. Це й зумовлює визнання правильності як головної якості культури мовлення фахівців з інформаційної, бібліотечної та архівної справи.

Список використаних джерел

1. Дорошенко С. І. Основи культури і техніки усного мовлення / С. І. Дорошенко. – 2-е вид., перероб. і доп. – Харків : «ОВС», 2002. – 144 с.
2. Пасинок В. Г. Основи культури мовлення / В. Г. Пасинок. – Харків : ХНУ

імені В. Н. Каразіна, 2011. – 228 с.

3. Пентилюк М. І. Ділове спілкування та культура мовлення / М. І. Пентилюк, І. І. Маруніч, І. В. Гайдаєнко. – К. : Центр навчальної літератури, 2010. – 224 с.

4. Попович Н. Ф. Майстерність сценічного мовлення / Н. Ф. Попович // Мистецька освіта в європейському соціокультурному просторі XXI століття: матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (20-21 квітня 2017 р.). – Мукачево: РВВ МДУ, 2017. – С. 226-229.

5. Сербенська О. А. Культура усного мовлення / О. А. Сербенська. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 216 с.

УДК: 375.81.45

Мочан Т.М.,

к. пед. н., доцент,

Бенца Т.І.,

студентка ОС «Магістр»,

спеціальність «Освітні, педагогічні науки»,

Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

В сучасному суспільстві існує необхідність розвитку стратегії підготовки майбутніх учителів, яка була б орієнтована на підготовку учителя початкової школи, який здатний аналізувати педагогічну ситуацію, адаптувати зміст навчання до реальних життєвих обставин; самостійно розробляти відповідне навчально-методичне забезпечення; враховувати вікові, гендерні, соціальні особливості учнів початкової школи та логічно оцінювати ефективність психолого-педагогічного впливу, використовуючи сучасні та креативні технології навчання.

Теоретичні та методичні засади професійної підготовки майбутніх учителів активно досліджували та досліджують вітчизняні вчені: В. Андрущенко, І. Бех, Ю. Бойчук, С. Гончаренко, М. Гриньова, Н. Грицай, І. Зязюн, О. Комарова, В. Кремень, В. Огнев'юк, С. Сисоєва, Л. Сущенко, О. Ярошенко та інші. Використання інформаційних технологій в освіті обґрунтовують Н. Бахмат, В. Биков, А. Гуржій, Р. Гуревич, М. Жалдак, Л. Карташова, О. Кивлюк, А. Коломієць, В. Лапінський, Л. Макаренко, Н. Морзе, Л. Петухова та ін.

Формування професійної компетентності й окремих її складових розкривають О. Глузман, О. Пометун, О. Савченко та ін.

З вересня 2018 р. учні початкової школи розпочали навчатися за новим «Державним стандартом початкової освіти» (затверджено постановою Кабінету Міністрів України 21 лютого 2018 р. № 87). У цьому документі зазначено, що основним завданням початкового навчання є оволодіння учнями ключовими компетентностями [1]. Природно, що формування та розвиток компетентної

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>